

INFROMACIJA

o polaznim osnovama za pregovore sa Francuskom razvojnom agencijom (AFD) u vezi kreditiranja Zajma za razvojne politike (DPL aranžmana - Development Policy Loan)

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i Odlukom o zaduživanju Crne Gore za 2024. godinu definisano je da se Država u 2024. godini može zadužiti do iznosa do 650 miliona eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2024. godini, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama, kroz emisiju državnih zapisa i/ili obveznica na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.

Takođe, definisano je da se Država može u 2024. godini zadužiti u iznosu do 500 miliona eura za potrebe refinansiranja duga i stvaranja fiskalne rezerve za 2025. godinu, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama, kroz emisiju državnih zapisa i/ili obveznica na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.

Dakle, u skladu sa Zakonom o budžetu za 2024. godinu, Država se može zadužiti do 1.150,00 miliona eura, a navedena sredstva, moguće je koristiti za finansiranje nedostajućih sredstava što se prvenstveno odnosi na otplatu duga u 2024. godini i finansiranje kapitalnog budžeta i stvaranje fiskalne rezerve.

S tim u vezi, dana 06. marta 2024. godine, Ministarstvo finansija je, uz saglasnost Vlade Crne Gore, realizovalo transakciju emisije obveznica na međunarodnom tržištu kapitala u iznosu od 750 miliona dolara, odnosno 687,76 miliona eura, nakon realizacije hedžing transakcije, koja je urađena po završetku emisije obveznica.

U skladu sa gore navedenim, preostali iznos koji je moguće obezbjediti putem zaduženja u ovoj godini iznosi oko 463 miliona eura.

Shodno tome, država Crna Gora je u prethodnom periodu razgovarala sa Svjetskom bankom u cilju dodjele Zajma za razvojne politike (DPL aranžmana-Development Policy Loan) kojim bi se obezbjedila dodatna sredstva za finansiranje budžeta odnosno stvaranje fiskalne rezerve.

Dugoročni zajmovi za razvojne politike (DPL) su finansijski instrumenti koje međunarodne finansijske institucije, poput Svjetske banke, pružaju zemljama u cilju podrške sprovođenju političkih i institucionalnih reformi. Cilj ovih zajmova je da pomognu zemljama u sprovođenju strukturalnih promjena koje će podstaći ekonomski rast i smanjenje siromaštva.

Ovaj tip kreditnog aranžmana predstavlja podršku političkim i institucionalnim reformama u oblastima kao što su ekonomski menadžment, upravljanje javnim sektorom, ljudski razvoj, infrastruktura i zaštita životne sredine. Cilj je stvaranje uslova za održiv razvoj i rast. Za razliku od tradicionalnih investicionih zajmova, DPL aranžmani se isplaćuju na osnovu sprovođenja specifičnih političkih mjera i reformi, a ne na osnovu završetka fizičkih investicija. Uspjeh DPL aranžmana mjeri se kroz indikatore performansi koji se dogovaraju između zemlje zajmoprimca i kreditora. Ovi indikatori prate napredak u sprovođenju reformi.

Priprema DPL-a uključuje dijagnostički rad kako bi se identifikovali ključni problemi u oblasti reformi javnih politika. Ovo se radi u bliskoj saradnji sa Vladom zemlje zajmoprimca. Kada je predlog zajma pripremljen, prolazi kroz proces odobravanja kod kreditora, koji uključuje recenzije različitih zainteresovanih strana i odbora direktora kreditora. Nakon odobrenja, zajmoprimac sprovodi dogovorene političke mjere, a kreditor prati napredak.

Podsjećamo, Crna Gora je 2011. godine zaključila sa Svjetskom bankom DPL aranžman, u ukupnom iznosu od 59,1 miliona eura. Ugovor je zaključen na period od 20. godina, uz grejs period od 6 godina, uz kamatnu stopu koja se sastoji od referentne kamatne stope koja se utvrđuje za svaki obračunski period posebno i zavisi od tržišnih uslova, plus fiksna margina od 0,8%.

DPL kreditni aranžman sa Svjetskom bankom, odnosi se na kredit u iznosu do 160 miliona eura i to kroz dvije tranše od po 80 miliona eura za period od dvije godine. Za 2024. godinu, predviđena je realizacija prve tranše od 80 miliona eura. Za ovaj kreditni aranžman, potrebno je ispuniti set preduslova koji su predviđeni matricom. Matrica za novi DPL aranžman obuhvata dva stuba:

- Stub 1: Jačanje fiskalne održivosti;
- Stub 2: Omogućavanje održivog i zelenog ekonomskog rasta.

U okviru navedenih stubova potrebno je preduzeti korake u cilju ispunjenja aktivnosti, odnosno uslova za zaključenje kreditnog aranžmana koji se odnose na:

- Povećanje prihoda, kroz uvođenje akciza na proizvode od šećera, kaka, sladoleda i negaziranih pića sa dodatkom šećera; povećanje koncesionarskih naknada za online igre na sreću uvođenjem varijabilne komponente i povećanje minimalne akcize na duvan;
- Povećanje efikasnosti farmaceutske potrošnje i poboljšanje transparentnosti donošenja odluka, kroz: povećanje učestalosti revizije Pozitivne liste lijekova kako bi se uključili dodatni generički lijekove; uvođenje zahtjeva za reviziju ograničenja propisivanja na Pozitivnoj listi lijekova; objavljivanje obrazloženja za odluke o uključivanju ili isključenju određenih lijekova sa Pozitivne liste lijekova na web stranici Ministarstva zdravlja, kroz tromjesečno kliničko objavljivanje ponovne evaluacija tretmana koji nisu uključeni na Pozitivnu listu lijekova, ali su odobreni od strane Komisije Ministarstva zdravlja;

- Poboljšanje fiskalnog nadzora kroz osnivanje nezavisnog Fiskalnog savjeta;
- Povećanje transparentnosti državnih preduzeća kroz objavljivanje registra preduzeća u većinskom državnom vlasništvu, uključujući detaljne informacije o njihovom finansijskom učinku;
- Jačanje upravljanja otpadom i potsticanje kružne ekonomije i zelenog rasta, kroz uvođenje proširene šeme odgovornosti proizvođača i zabranu za odabrane plastične proizvode za jednokratnu upotrebu;
- Jačanje održivog upravljanja šumama i poboljšanje prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena, kroz usvojanje novog pristupa upravljanju šumama i razvoju drvne industrije;
- Stvaranje tržišnog mehanizma za nabavku obnovljivih izvora energije i olakšavanje ulaganja u obnovljive izvore energije, kroz omogućavanje sprovođenja aukcija za kapacitete obnovljive energije.

Preduslovi koji su zahtijevani su skoro ispunjeni. Naime, Zakon o upravljanju otpadom je objavljen u "Službenom listu CG", br. 34/2024 od 12.04.2024. godine, a stupio je na snagu 20.04.2024. godine. Predlog Zakona o šumama je usvojen na sjednici Vlade održanoj 30.04.2024. godine i uskoro se očekuje usvajanje u Skupštini. Što se tiče Zakona o obnovljivim izvorima energije, uskoro se očekuje usvajanje na Vladi, a zatim i u Skupštini.

Pored Svjetske banke interesovanje za ovaj aranžman izrazile su i druge finansijske institucije koje bi obezbijedile dodatna sredstva uz povoljnije uslove čime postoji mogućnost da se kroz ovaj vid aranžmana, umjesto predviđenih 80 miliona eura obezbijedi ukupno do 180 miliona eura u 2024. godini.

Dakle, pored sredstava namijenjenih za razvojnu politiku koje obezbjeđuje Svjetska banka, aranžman će uključivati i sredstva Francuske razvojne agencije i OPEC Fonda za međunarodni razvoj. Ove institucije su izrazile interesovanje da, pored sredstava Svjetske banke, obezbijede dodatne kredite od po 50 miliona eura pojedinačno.

U skladu s tim, Ministarstvo finansija je 30. januara 2024. godine uputilo Francuskoj razvojnoj agenciji i OPEC Fondu Pisma namjere, odnosno zvaničen zahtjeve za finansiranje u okviru DPL aranžmana, nakon čega su započeti intenzivni razgovori o kreditnim aranžmanima koji bi podržali DPL aranžman.

Francuska razvojna agencija (Agence Française de Développement, AFD) je javna finansijska institucija koja djeluje u okviru politike razvoja i borbe protiv siromaštva koju vodi francuska Vlada. Osnovana 1941. godine, AFD pruža finansijsku i tehničku podršku projektima koji doprinose održivom razvoju u različitim zemljama, posebno onima u razvoju i sa srednjim dohotkom. AFD saraduje sa vladama, međunarodnim organizacijama, nevladinim organizacijama i privatnim sektorom kako bi ostvarila svoje ciljeve. Njeni projekti su usmjereni ka promovisanju održivog i inkluzivnog razvoja, smanjenju nejednakosti i doprinosu globalnim javnim dobrima kao što su stabilnost i očuvanje životne sredine.

U narednom periodu Ministarstvo finansija će pregovarati o uslovima kreditiranja i usaglasiti konačan tekst Ugovora o finansiranju sa Svjetskom bankom, OPEC fondom i Francuskom razvojnom agencijom - AFD.

Kada su u pitanju uslovi kreditiranja i ugovora, Ministarstvo finansija smatra da se mogu postići povoljniji uslovi u odnosu na tržište, posebno u pogledu dužine roka otplate i kamatnih stopa. Prema informacijama dobijenim u preliminarnim razgovorima sa Francuskom razvojnom agencijom -AFD, period otplate kredita mogao bi biti 10 godina, uz grejs period od jedne do tri godine i uz varijabilnu kamatnu stopu koja bi bila vezana za euribor, sa marginom od 0,8%.

Tokom predstojećih pregovora, delegacija Crne Gore će sa predstavnicima AFD-a precizirati dalje korake za realizaciju ovog aranžmana, uključujući i uslove kredita i o rezultatima pregovora informisati Vladu Crne Gore.

Predloženo je da se pregovori između delegacije Francuske razvojne agencije-AFD i Ministarstva finansija održe 30. maja 2024. godine u Podgorici, na kojima bi se razgovaralo o daljim aktivnostima i potrebnoj dokumentaciji za realizaciju kreditnog aranžmana sa AFD. Pregovorima će prisustvovati i predstavnici Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstva energetike i rudarstva i Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevernog regiona.